



Pētījumi

Publicēts: 14.05.2021.

VEIKTIE UN PASŪTĪTIE PĒTĪJUMI

2020. gadā pēc Iekšējās drošības biroja pasūtījuma veikts SKDS pētījums par sabiedrības saskarsmi un iespējamo toleranci pret noteiktu iestāžu nodarbināto izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (turpmāk – Pētījums). Pētījumā aptaujātas vairāk nekā 1000 personas vecumā no 18-75 gadiem no visas Latvijas reģioniem.

Pētījuma rezultātā izdarīti sekojoši galvenie secinājumi:

2020. gada decembra Latvijas iedzīvotāju aptaujas dati liecina, ka vairāk nekā trešdaļa jeb 34% iedzīvotāju ziņotu, ja saskartos ar šādās iestādēs strādājošo pretlikumīgu rīcību. Tomēr aptuveni puse jeb 51% iedzīvotāju par to neziņotu. Biežāk minētie iemesli, kādēļ respondenti neziņotu par šādu rīcību, ir uzskats, ka tāpat neko nepanāktu (25%), un ka nav vēlmes iesaistīties pārkāpuma izskatīšanas procesā. Lai gan to respondentu īpatsvars, kuri neziņotu par pārkāpumu, salīdzinot ar 2019. gadu, nav būtiski mainījies, tomēr ir samazinājies to respondentu īpatsvars, kuri neziņotu, jo uzskata, ka tāpat neko nepanāks. Biežāk par pārkāpumiem ziņotu respondenti ar augstāku izglītības līmeni, augstiem ienākumiem, ģimenē latviski runājošie un publiskajā sektorā strādājošie.

Saskaņā ar aptaujas datiem, 10% iedzīvotāju norādījuši, ka pēdējo piecu gadu laikā viņi vai viņu ģimenes locekļi ir nonākuši situācijā, kad piedzīvots pārkāpums no iepriekš uzskaitīto iestāžu nodarbināto puses, bet par to nav ziņojuši, turpretī 86% nav bijuši tādā situācijā. Salīdzinot ar 2019. gada datiem, ir samazinājies to respondentu īpatsvars, kuri paši vai viņu ģimenes locekļi ir nonākuši šādās situācijās.

Domājot par to, vai policijas amatpersonas drīkst pielietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus (piemēram, roku dzelžus, saspiešanas līdzekļus, steku, elektrošoku, gāzes baloniņu, u. c.), lai nodrošinātu sabiedrisko kārtību un drošību, kopumā gandrīz puse jeb 48% iedzīvotāju uzskata, ka tās to drīkst (noteikti drīkst — 13%, vairāk sliecas domāt, ka drīkst — 35%), turpretī kopumā 45% aptaujāto uzskata, ka nedrīkst (noteikti nedrīkst — 20%, vairāk sliecas domāt, ka nedrīkst — 25%). Salīdzinot ar 2019. gada datiem, ir samazinājies to respondentu īpatsvars, kuri uzskata, ka policijas amatpersonas drīkst pielietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus, lai nodrošinātu sabiedrisko kārtību un drošību.

**Valsts policija, Pašvaldības policija, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Valsts robežsardze, Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, Nodrošinājuma valsts aģentūra, Ieslodzījuma vietu pārvalde (ieslodzījuma vietas), Ostas policija.*

 [Ziņošana par atsevišķu valsts iestāžu darbinieku pretlikumīgu rīcību 2020. gada aptauja](#) 

VEIKTIE UN PASŪTĪTIE PĒTĪJUMI

2019. gadā pēc Iekšējās drošības biroja pasūtījuma veikts SKDS pētījums par sabiedrības saskarsmi un iespējamo toleranci pret noteiktu iestāžu nodarbināto izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (turpmāk – Pētījums).

Pētījumā aptaujātas vairāk nekā 1000 personas vecumā no 18-75 gadiem no visas Latvijas reģioniem. Pētījuma rezultātā izdarīti sekojoši galvenie secinājumi:

vairāk kā trešdaļa vai 35% respondentu ziņotu, ja saskartos ar noteiktu iestāžu ^[1] nodarbināto pretlikumīgu rīcību, bet 53%

respondentu neziņotu, visbiežāk par iemesliem norādot, ka tāpat neko nepanāksot (31%), vai ka nav vēlme iesaistīties pārkāpuma izskatīšanas procesā (20%). Šie dati norāda, ka ir jāturpina preventīvie informatīvi izglītojošie pasākumi, kas vērsti uz uzticēšanās leksējās drošības biroja veiktās izmeklēšanas tiesiskumam un objektivitātei, kā arī veicinot tiesisko apziņu par pilsonisko pienākumu ziņot par pretlikumīgu rīcību;

salīdzinoši biežāk par pretlikumīgo rīcību ziņotu persona ar augstākiem ienākumiem (47%);

17% respondentu norādīja, ka pēdējo 5 gadu laikā viņi vai viņu ģimenes locekļi ir nonākuši situācijā, kad piedzīvojuši pārkāpumu no noteiktu iestāžu amatpersonu puses, bet par to nav ziņojuši, savukārt 78% šādā situācijā nebija nonākuši;

domājot par to, vai policijas amatpersonas drīkst pielietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus (piemēram, roku dzelžus, sasiešanas līdzekļus, stekus, elektrošoku, gāzes baloniņu u.c.), lai nodrošinātu sabiedrisko kārtību un drošību, kopumā vairāk nekā puse vai 57% uzskatīja, ka to drīkst darīt, bet 35% - ka nedrīkst (pārējiem respondentiem par šo jautājumu bija grūti atbildēt). Tādējādi leksējās drošības birojam un tiesībsargsardzības iestādēm jāturpina sabiedrības izglītošana par pienākumu pakļauties amatpersonu likumiskajām prasībām, kā arī informēšana par fiziskā spēka vai speciālo līdzekļu pielietošanas tiesiskumu gadījumos, ja personas nepakļaujas, bēg, uzbrūk utt. Šādi izglītojoši pasākumi varētu potenciāli samazināt iesniegumu skaitu par amatpersonas rīcību, kas saistīta ar fiziska spēka vai speciālo līdzekļu pielietošanu, kuros pieņemti lēmumi par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, jo netiek konstatēta noziedzīga nodarījuma pazīmes, tādējādi ļaujot leksējās drošības birojam novirzīt resursus smagu un nozīmīgu noziedzīgu nodarījumu atklāšanai un izmeklēšanai.

[1] Valsts policijas, Pašvaldības policijas, Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldes, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts robežsardzes, Iekšlietu ministrijas Informācijas centra, Nodrošinājuma valsts aģentūras, Ieslodzījumu vietu pārvaldes (ieslodzījuma vietas), Ostas policijas

 [Ziņošana par atsevišķu valsts iestāžu darbinieku pretlikumīgu rīcību](https://www.idb.gov.lv/lv/petijumi) 

<https://www.idb.gov.lv/lv/petijumi>